

J. P. Johanssons hustru fotograferad Fannalund Mathildadagen 14 mars 1908.

Vi åker buss till

Mer än bara jazz på Västmanlands sommarscen
med underhållning och uteservering under tälttak

JAZZENS MUSEUM
STRÖMSHOLM

8 maj 2015

Se vidare sid 13

Styrelse

Ordförande

Curt Eriksson, Pundgatan 3, 749 49 Enköping
Tel 0171-303 48, 070-32 32 075

Kassör:

Kurt Johansson, Fannagatan 32 D, 749 41 Enköping
Tel 0171-240 40, 070-814 79 42, kurt.johansson@moderat.se

Sekreterare:

Sven Eklund, Felixvägen 8 A, 737 44 Fagersta,
Tel 0223-162 34, 070-172 98 53

Ledamöter:

vice ordf

Stig Lundh, Besksötagatan 23, 745 63 Enköping,
Tel 0171-365 93, 073-829 58 75

Suppleanter:

Ola Södergran, Örtagatan 12, 745 32 Enköping,
Tel 0171-386 91

Christer Ångman, Parkvägen 2, 131 41 Nacka,
Tel 08-716 88 99, 070-600 71 61, ch.angman@hotmail.com

Bo Axelsson, Solberga, 725 96 Västerås,
Tel 0171-44 31 40, 076-813 71 74

Klubbmästare:

Rune Adelhag, Torggatan 51 A, 745 30 Enköping,
Tel 0171-41 02 70, 070-390 96 36

Medlemstidningen J.P.-Bladet

utkommer två gånger per år, + engelsk version 2 st
Sista manusdag för nr 1 - 2015 är 15 februari.

J. P. Johansson Sällskapet

bildades 1992, är en ideell och opolitisk förening.
Sällskapets uppgift är att dokumentera och sprida
kännedom om J. P. Johanssons uppfinningar, patent,
industriella verksamhet, kommunala engagemang
och privata liv.

Medlemsavgifter är 125 kr/år för privatpersoner och
500 kr/år för företag, inklusive annonsutrymme i
medlemstidningen.

J. P. Johansson Sällskapet

Bankgiro 5317-6764

www.jpjohanssonmuseum.com

J. P. Johansson Museet

är öppet onsdagar 13-16.

Grupper efter överenskommelse.

Besöksadress och Museum:

Tallbacksvägen 2, SE 749 42 Enköping

E-post: jp.johansson@telia.com

Tel: 070-210 40 47

även 073-829 58 25

Ansvarig utgivare, ensamredaktör Curt Eriksson

Gåva från Monica Gustavsson. Vem är det?

Oljemålning

Motiv: En man med en cigarett i ena mungipan, klädd i en sk sportkostym

Konstnär: Dr Westerlund enl många, ev David Eriksson, medan andra anser
att det är Floreus, prästman

Mått: 100x39 cm + bred träram

Ram: 46 mm bred, gjord av gammalt virke

Tidsperiod: Strax efter sekelskiftet 1800-1900?

Själva tavlan: Väven/pannån är av grov kvalitet och ramen är tillverkat av enkelt virke

Överlämnare: Karl Arosenius/Karl-Eriks farbror

Mottagare: Britt Lundevall (f 1906) g m Sven Lundevall (tandläk i Enköping),
Svens far ägde Fagerudd

Tid för överlämnandet: Kanske 1980-talet

Nuvarande ägare: Monica Gustavsson (f 1939) Långgatan 68A, Enköping

Sommarbostad: Bredsand

Ägarinnan önskar få kunskap om proveniensens:

Historia: Tyvärr färgade inte Monica sin mamma om vem konstnären var och
inte heller vem som stått modell för tavlan. Nu är mamman död sedan några
år, men Monica har många gånger undrat och skulle nu vilja veta bakgrunden/
proveniensen.

Det är ju ingen enkel "gåramålare" som målat tavlan, utan en person med ut-
bildning.

Ordförande har ordet!

Curt Eriksson Ordförande

Året 2014 har vi nu lagt bakom oss

Vi har hunnit en bra bit in på 2015. Våra ambitioner står fast att föra J. P. Johanssons livsgärning vidare. Det sker bland annat med att deltaga i de kulturella mässor med utställningar och visning av vårt museum. Besöken har väsentligt ökat. Inte bara Enköpingsbor. Många busslaster har kommit för att se J. P. Muséet och Enköpings Parker. Vi är mycket glada att vår marknadsföring har lyckats.

Nya lokaler i Enköpings äldsta kontorshus byggt av J. P. Johansson vilket med lätthet fylldes av de samlingar som ej tidigare visats. Jag kallar det etapp 1. Vi har ett löfte att eventuellt få disponera Bahco Brandkårens lokal. Där vi nu har en del större prylar. Som så fort som tillfälle ges packas upp. Det blir etapp 2.

Vår största höjdpunkt var att J. P. statyn kom på plats. Många arbetstimmar har förbrukats. Statyn åkte släpkärra från Saltsjöbaden till Enköping utan missöden. Det var vår medlem polis Christer Ångman som fixade det. Håkan Vallin såg till att den kom på plats. Enbart beröm har strömmat in till oss.

Givetvis har Peter Linde största äran för sin skapelse. Hans verk finns på många platser i Sverige. Exempelvis Hjalmar Söderberg i Stockholm, Ingemar Johansson i Göteborg m fl. Peter var också närvarande vid resningen av statyn. Var också med vid bestämmande om platsen, samtycke, där den skulle placeras med vår Stadsträdgårdsmästare Lindwall.

Tack alla Ni som gjort det möjligt att resa statyn.

J. P. Johansson skapade 118 patenterade uppfinningar. Det var inte bara rörtången och skiftnyckeln. Besök vårt museum så berättar vi mera. Välkomna.

J. P. Dagen blir den 29 augusti, Härnevi Marknad 14 juni, Nationaldagen 6 juni, Trädgårdsdagen 5 september och Mickelsmäss 4 oktober.

Välkomna

Curt Eriksson

Du som är medlem i **J P Johansson Sällskapet**

har alltid RABATT

300 kr/p
på samtliga flerdagsresor

Läs om/boka Din resa på vår hemsida
www.nordsydneyresor.se

ALLTID med
påstigning i **BÅLSTA**
Stockholm Enköping
Uppsala
INGA anslutningstillägg

Arrangör/bokning:
NORD SYD
Flyg och buss AB
Box 1010 745 27 Enköping
Tel. 0171 - 356 63

NORD SYD RESOR
NORD SYD FLYG OCH BUSS AB

www.nordsydneyresor.se

Mälardalens specialist inom laserskärning och vattenskärning.

I-verkstaden är dotterbolag till Mälarlaser och är ett etablerat svetsföretag. Med ett gott rykte och god kompetens ser I-verkstaden till att kunderna blir nöjda.

Mälarlaser

Laser & Vattenskärning

Post- och besöksadress

Mälarlaser AB
Gesällgatan 2
745 39 Enköping

Tel

0171 - 321 22

Fax

0171 - 356 00

Hemsida

www.malarlaser.se

E-post

order@malarlaser.se

Allt inom byggplåt
och hallbyggnader

Hör med oss!

Plåthuset

Enköping Tel 0171-44 00 75
Fax 0171-44 09 99
www.plathuset.com

XL BYGG STEN & SON

EN RIKTIG BYGGHANDEL

Tel. 0171 - 33070 Besöksadress: Spjällgatan 29
Postadress: Box 17, 74521 Enköping

birka

ARKITEKTER

Kyrkogatan 12
745 31 ENKÖPING

**BIRKAARKITEKTER BO SVALBY AB
BO SVALBY**

Tel: 340 75
Mobil: 0705 93 53 77
Birkaarkitekter.bs@swipnet.se

Fax 340 76

**BIRKA SKRIV & RITTJÄNST
KRISTINA NORDSTRÖM**

Tel: 340 74
Mobil: 0737 83 18 98
Kristina_nordstrom@swipnet.se

Handelsbanken

Enköping

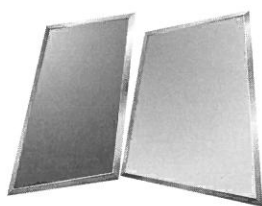
Telefon: 0171-41 66 30
www.handelsbanken.se/enkoping

Kallelse till årsmöte

Härmed kallas du till vårt årsmöte vid SNA-Europe/Bahco, Linbanegatan 12.
Onsdagen den 15 april 2015.

- 15.00 Samling. Lotteri med fina vinster. Försäljning av vykort, slipsnålar, halsband, örhängen, manschettknappar, boken Sagan om Bahco, kapsylöppnare mm.
CD med Torparensensemblen. J. P. Johanssons Vals och Morgonskift i smedjan vid Fanna 1935. Pris: 60:–.
- 16.00 Sedvanliga årsmötesförhandlingar.
- 17.00 Förtäring, landgång, öl eller bordsvatten. Kaffe, kaka.
SNA Europe:s vd Stefan Larsson har ordet.
Pris 100:–. Inklusive 2 st lotter.

Efter årsmötet finns möjlighet att komplettera
Edra Bahco Verktyg i Outlet. Prima varor. Reducerade priser.
Anmälan om deltagande senast 8 april.
Telefon: 41 02 70, 070-390 96 36 klubbmästare Rune Adelhag.

- Bilar och service med omtanke
Bilkompaniet
i Enköping och Bro

 Elvbygg ab

0171-38883

**NYBYGGNAD
RENOVERING
DIAMANTBORRNING
OM- och TILLBYGGNAD**

**Maskin &
Verktyg**

**– inköpskällan
för fackmannen –**

Bolandsgatan 12, UPPSALA, Tel. 018-14 94 90
www.maskinochverktyg.se

Tyra, Inga och Mathilda, vintern 1911-12

Tyra skjutsar Inga i barnvagnen 1911

Fannalund. Antagligen Märta och Hannes förlovning 1912. Johan med Inger i knät, Mathilda och Ingrid. Sköterskor och Judit också i bakre raden.

Ingrid Mathilda Johanssons liv - som hustru till Johan Petter

I förra numret av JP-Bladet skrev jag att deras vigsel skedde i Oskars kyrka i södra Småland. I prästgården hade de ju tagit ut lysning 30/10 1881.

I Lysnings-och vigselboken står också att "giftomannasamtycke" lämnades; ett muntligt bifall av Ingrid Johansdotters moder Gustafva Gustafsdotter i Björnasjö. Vigseln förrättades emellertid i ESKILSTUNA av hovpredikanten J.A.Ullgren 27/11 1881. Attesten var skickad från honom till Oskars församling. Bröllopsfotot finns på J.P.Johanssonmuseet och i Bahcoboken sid 29.

I Utflytningsboken fann jag att modern och alla i styvfamiljen flyttade till den närliggande byn Pukaberg 9/11 1881 medan "Jungfrun Ingrid Mathilda Johansson flyttade från Björnasjö till Eskilstuna 21/11 1881." Hennes käre fästman bodde där sedan något år och han arbetade nu på Munktells mekaniska verkstad.

Min mormor Tyra skriver i sina anteckningar att "de bodde i en trevlig lägenhet på Storgatan vid en park och sjö. Pappa var mycket på resor som maskinuppsättare osv. Mamma var ofta ensam."

De besökte von Posts på Hagbyholm påsken 1882. (se förra JPBladet) 19 augusti föddes deras första barn Tyra Ingeborg. I födelseboken står att hon döptes 24/9. Dopvittnen var "Hemmansägare J.W.Pettersson med hustru från Oskars församling i Småland". (alltså styvfadern och modern Gustafva) "Torparen Johannes Johansson, ab hustru, från Härene församling i Westergötland". (JPs mor Christina var alltså frånvarande) De var tvungna att resa långt för att vara dopvittnen till sina förstfödda barnbarn!

Familjen umgicks mycket med grannarna bl.a. "Bjurlings i samma trappuppgång. De hade köpt lägenheten av Strids, "som var snälla" och deras dotter Ellen var bara två månader äldre än Tyra.

Eftersom lilla Tyra tyckte det var roligt att leka kalas och ha främmande så bjöd hon in alla grannfruar på kafferep. De kom allesammans och Mathilda blev förstas mycket förvånad. 2/5 1884 föddes Johannes Alexander och föräldrarna blev överlyckliga.

De reste till släktingarna i Småland på sommaren 1885 och Tyra gillade att mata hönsen!

En dag när Mathilda höll på att steka plättar lekte Tyra i närheten men plötsligt ramlade hon nerför trappan, som hade järnskodda trappsteg, och slog upp ett stort hål i huvudet. (Jag undrar om det var därför hon ofta hade migrän och fick lov att söka Dr Westerlund när hon var 17 år. Han ordinerade luftombyte och sa: "Fröken Johansson ska ut och resa". Det skulle hon verkligen komma att göra senare i livet och huvudvärken mildrades.

Som två-åring blev Johannes sjuk i scharlakansfeber 1886.

Därefter blev han mycket sjuk i difteri, serum fanns inte och han dog 21/5. Det var så tragiskt för alla och familjen var på väg att flytta till Enköping. Johan Petter hade ju "erjudits rörelsekapital för startandet av en verkstad". Det var löjtnant von Post på Hagbyholm och greve Lewenhaupt på Geddeholm, som trodde på honom.

J.P.Johansson kunde nu bli sin egen herre. Hans första annons fanns 3/7 1886 i Enköpings Posten. Den lilla familjen bosatte sig i hörnet av Sandgatan och Kryddgårdsgatan. (Håkan Wall skriver i J.P.-Bladet nr 1 2009 att JP köpte en liten smedja, som var till salu för de 500 kr, som han fått låna av sina "risktagare".

Smedjan låg på Västra Hägnaden och smederna, som sålde hette Borg och Henriksson. Inom ett år hade JP flyttat till Fanna och var i färd med att bygga sin verkstad. Han sålde smedjan till Carl Lindkvist, som drev den tillsammans med sonen Hjalmar. Den revs 1943.)

JP köpte redan i januari 1887 järnhandlare Thorslunds sommarhus "Fridhem" i Fanna. Denne ville inte bo kvar där på grund av "spökerierna". De lär ha uppkommit när den tidigare ägaren, handlaren Lembke, byggde om.

Huset var från början mjölnarbostad och till fastigheten hörde "del i Fanna qvarmtomt" och ett 3 m högt vattenfall i Fannabäcken. JP hade med sig sex arbetare och de byggde en turbin och den första mekaniska verkstaden.

Det vita tvåvåningshuset hade gröna fönsterluckor. Det var vanligt på den tiden i Enköping. Trädgården var stor med många olika slags fruktträd.

Barnen kom tätt: Judit Mathilda föddes 3/3 1887, Julius Johannes 22/11 1888 och Ingrid Gustava Kristina 27/9 1890. Mathilda hade svårt att "städsla jungfrur". De ville inte arbeta i "spökhuset"- men hennes 16-åriga halvsystemer Alma Augusta kom som piga från Småland i november 1889. Hon for till Nord Amerika i mars 1891. "Far märkte inget av spökerierna men varsel kunde vi uppleva innan han kom hem".

I mitten av 1890-talet reste Mathilda på besök med sin 12-åriga dotter Tyra till gården Hornsvik, vid sjön Freden, SV om Dingtuna. Där hade hon på sin första anställning lärt sig så mycket hos Hennes Nåd Charlotte Mannerstråle.

Mormor Tyra skrev "Vi blev väl mottagna och bodde kvar över natten.

Det var så vackert och ljust - med stärkta gardiner. Jag minns sockerskrinet med den lilla nyckeln". Mathilda tyckte också om vackra saker och åkte gärna på auktioner.

Dottern Judit skrev "Hågkomster från stadens liv" i början av 1940-talet.

Där berättar hon om hur det var i Enköping på 1880-och 1890-talen.

" Vid Litslenatullen bege vi oss så ut till Fanna på en urusel väg. Också på den här sidan åsen låg en rad gamla logar som var tillhåll och härbärge för allsköns

Ankdammen 14/7 1910 med Judit och Inger och B..... Villa.

Mamma Tyra håller Inger, som ler mot mormor Mathilda. Fannalund 14/8 1910.

Mathildas första barnbarn Inger på Fannalunds ursprungliga yttertrapp. Fotot taget 19/8 1911 på mamma tyras födelsdag. Dockan "Sjöman".

luffare, som det visst var mycket gott om på den tiden. Naturligtvis fanns det ingen trottoar eller några lyktor och grusat blev det inte ofta. Vår och höst var det bäst att ha storstövlar på om man skulle komma fram.

Fanna hade just inte något gott rykte på 80-talet, ty mest bodde det skojare härute. En hel del hyggligt och prätigt folk bodde också i Fanna, mest jordbrukare. Teckningslärarinnan vid Realskolan, Tyra Wallin, bodde några somrar med sina föräldrar i Gröna Gården. Hon har ofta talat om hur vackert där var med mängder av perenna växter och prydnadsbuskar. Över den då ganska strida bäcken kom man på vitmålade små broar.

Ovanför Fridhem fanns Snäckedal, Långkatekesen, Johanssons på Hällen, Johanssons på Ängen, Anna i Tallbacken osv.

I stugan ovanför oss bodde en mycket präktig man vid namn Bärsell. Om lördagarna skjutsade han tidigt om morgnarna min mor till staden. De åkte i en vurst och hela bakvagnen var fylld med korgar. Det gällde att torghandla samt att göra övriga uppköp för en veckas behov."

Många fester ordnades på Fridhem. Man hade musik och ordnade lekar för familjen samt för de anställda vid den snabbt växande mekaniska verkstaden.

Något jag inte kände till har Hans E. Söder skrivit om i den engelska versionen av JP-Bladet nr 2 2005. "Tillsammans med sina barn besökte Mathilda sitt föräldrahem i Pukaberg år 1900." (De var då mellan 17 och 9 år gamla)

Tyra gjorde i augusti samma år precis som Dr Westerlund hade ordinerat.

Hon reste ut i världen, med en väninna, till Greifswald i norra Tyskland.

Efter någon veckas svår hemlängtan skriver hon ett postkort där hon ber om pengar så de kan fortsätta till Dresden. Därifrån kommer ett annat vackert postkort med önskan "snälla pappa, vi vill så gärna se Berlin också...."

Vid hemkomsten skrev Tyra till en norsk brevvän, som sen skickade postkort med upplysningen att hon kände en trevlig styrman, som var i Tönsberg och läste till sjökaptan. Han skulle ju kunna skicka postkort från hela världen! Detta inspirerade pappa Johan att låta göra sitt första vykort 1902!

Det föreställde honom själv i backen framför den nya fabriken och kontoret.

Samtidigt började han rita och planera för byggandet av ett stort stenhus.

Han hade som sju-åring sett hur mangårdshuset på Tegalund, en egendom norr om S.Härene, hade brunnit ner. LP Sten blev byggmästaren och huset skulle ha källarvåning och moderniteter som centralvärme, elektricitet och avlopp. Mathilda var säkert med och planerade inredningen av Fannalund.

Tyra och Anton korresponderade från 1903 och det blev känsligt på grund av unionsupplösningen med Norge 1905.

Men de skrev stadigt till varandra i tre år. Endast mamma Mathilda var Tyras förtrogna. Inte ens väninnorna anade något romantiskt och breven postade hon direkt på tåget.

Fannalund stod färdigt 1905 och man flyttade till enorma utrymmen. Även de tre äldsta barnen kom att bo där som vuxna med sina familjer.

JPs föräldrar och syskon hade 1883 utvandrat till Minnesota, men eftersom de brevväxlade kände släkten till vad sonen/brodern uppfann och byggde.

Pappan avled i maj 1904.

Anton och Tyra träffades första gången på Stockholms Central 1906. De gillade varandra och lät fotografera sig tillsammans. Dagen efter åkte de till Enköping och förlovade sig på Fannalund. Man skålade i champagne!

Två år senare gifte de sig i Hamburg och 25 mars 1910 föddes dottern Inger på Fannalund. Hon var Mathildas och Johans första barnbarn.

Sorgligt nog hade Mathilda börjat få besvär med njurarna redan vid tiden för flytten från Fridhem. Hon blev mer bunden till hemmet, men där var det mycket som hände under hennes sista 10 år och hon brydde sig om alla.

Mathilda hann uppleva att Judit tog studentexamen i Stockholm och att både Hannes och Judit tog efternamnet Brynge efter JPs mor, Christina Bryngelsdotter. (Judit blev sedermera kamrer på Triplexfabriken) Hannes utbildade sig till civilingenjör och började på Enköpings mekaniska verkstad 1911. Han blev verkstadschef 1913 och gifte sig 22/11 samma år med Märta Walin från Enköping. Dottern Ingrid gifte sig 1912 med Harry Hammar, Stockholm. Han hade varit studiekamrat med Hannes och blev senare chef för patentfirman Groth & Co. De fick barnet Britta, 11/5 1913.

Mathilda avled den 1 april 1914, endast 56 år gammal. Hon fick bli begraven vid den östra sidan av kyrkogården på åsen, så "hon kunde se hem".

Anniken
Karell-Håkansson
Östersund 14/2 2015

Döde.

Vår innerligt älskade
hustru och mor

Ingrid Mathilda

afsködnade i dag lugnt och fridfullt efter ett mångårigt, med stort tillit och baret lidande i en ålder af 56 år och 5 månader, djupt sörjd och saknad af oss, åldrig moder, syskon, barnbarn, släkt och vänner.

Fannalund, Enköping den 1 April 1914.

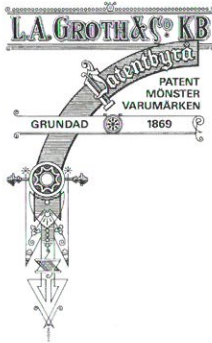
Johan Petter Johansson.
Tyra och Anton. Judit.
Ingrid o. Harry. Hannes o. Märta.

Jordfästningen äger rum i Enköpings kyrka Månlagan den 6 April kl. 2 e. m.
För dem, som önska medfölja till grafven, sker samling i sorgehuset kl. 12,30 e. m.

Uppfinn skiftnyckeln* - ring därefter till oss på Groth & Co.

Då har du gjort exakt vad J. P. Johansson gjorde och kan vara säker på att alla andra åtgärder sker i rätt ordning. Allt från din idé fram till patentskydd och ett världsomspännande varumärke.

* Skiftnyckeln blev med vår hjälp etablerad över hela världen.
Du är välkommen med en annan idé eller produkt.

PATENT, MÖNSTER, VARUMÄRKEN OCH BOLAGSÄRENDEN I ALLA LÄNDER

GROTH & CO

KOMPETENS GENOM SEKLER

BOX 6107, S-102 32 STOCKHOLM · VÄSTMANNAGATAN 43
TEL 08-729 91 00 · FAX 08-31 67 67 · EMAIL: info@groth.se

Arrangör av
Varumärkesdagen
och Patentdagen

ENKÖPINGS GLASTJÄNST

- Glasreparationer
- Bilrutor
- Markiser
- Uterum

Mästergatan 6, tel 0171-302 03

interflora

Hos oss finns det alltid färdiga planteringar
och handbundna buketter.

Med det lilla extra.

Alltid personlig service.

Flora Fjärdhundragatan Tel 300 51

DAGLIGA TURER TILL MER ÄN 50 ORTER!

✓ "Över-dagen-transporter" av paket & pallar till ekonomipris inom Uppland, Stockholm, Södermanland, Västmanland och Dalarna.

- ✓ Direktbilar var du vill - när du vill!
- ✓ Skräddarsy egna transporter (sälj firmabilen!)
- ✓ Vår brevbil hämtar och lämnar din post
- ✓ ...och mycket, mycket mer!!!

Smafrakt

Enköping, tel 0171-273 40
www.smafrakt.se

HÅRDA TAG KRÄVER MJUKA GREPP.

När du griper ett verktyg samspelar 42 olika muskler i hand och underarm. Var rädd om dom. Använd Bahcos nya ergonomiska skiftnyckel. Gjord för yrkesmän.

Nya ERGO-skiftnyckeln:

Inga hårda kanter. Inget kallt stål. Ett mjukt handvänligt grepp i tålig termoplast. Finns i storlekarna 6", 8", 10" och 12".

ERGONOMISKA VERKTYG PÅ VETENSKAPLIG GRUND.

braBil

Bra Bil i Enköping AB

Dr Westerlunds gata 15
Box 121
745 23 Enköping
Telb 0171-237 00
Fax 0171-358 60

Bygdegårdsvägen 2
196 30 Kungsängen
Tel förs 08-564 508 50
Fax förs 08-564 508 59
Tel verkstad 08-564 508 41
Tel reservdelar 08-564 508 46
Fax vst, resd 08-564 508 49

Arosvägen
746 31 Bålsta
Tel förs 0171-46 81 41
Tel verkstad 0171-46 81 44
Tel reservdelar 0171-46 81 43
Fax 0171-585 84

E-post
info@brabil.se
Hemsida
www.brabil.se

Enköpings Grafiska AB- möjligheternas tryckeri

- Affischer
- Bänderoller
- Brevpapper
- Broschyrer
- Böcker
- Digitaltryck
- Etiketter
- Kartor
- Kuvert
- Mappar
- Notisblock
- Offsettryck
- Roll-ups
- Tidskrifter
- Visitkort
- Vykort

egra

Enköpings Grafiska AB · Fannagatan 22 · 745 41 Enköping
Tel 0171-47 91 85 · Fax 0171-47 96 84 · info@egra.se

—
SVENSKA
HEM

**MÖBELHUSET
LENNQVIST & KLINGVALL**

www.mobelhuset-lk.se

Båt nostalgi

Ångbåtsturer

Trafikaktiebolaget
ENAS ångare.

Tilläggsplats i Stockholm: Klara Strand.

Enköping—Stockholm:

anlöpande Haga, Wäppeby, Kotte, Eknäs, Österby, Arnöberg, Staxhammar, Grönsö, Möjnäs, Ringsö, Adelsö, Munsö, Björkö, Kurö.

Ångf. Ena II avgår:

Från Enköping till Stockholm.
Månd., onsd., fred. kl. 3,00 em.
Lördagar och Midsommarafton kl. 9,00 em. (direkt).
Söndagar och Midsommardagen kl. 3,15 em.

Från Stockholm till Enköping.

Tisd., torsd., lörd. kl. 2,30 em.
Sönd. 9 fm., 9,15 em.
Midsommardagen endast kl. 9,00 fm.
Obs! Billighetsresor till Stockholm varje lördag och dessutom Midsommarafton. Hemresa från Stockholm antingen påföljande söndag eller närmaste tisdag.

Midsommaraftonresan gäller för hemresa torsdagen den 25 juni från Stockholm.

Tur och retur kr. 2:50, barn kr. 1:25.

Ekholmen (Ön)—Adelsö—Sjöängen (Munsö), Björkö—Stockholm (Klara strand)

anlöpande Torsvi, Härjarö, Brandholmsund, Adelsö, Munsö, Björkö, Ekerö.

Ångf. Ena I avgår:

Från Ekholmen till Stockholm.
Vardagar kl. 4,00 fm.
Söndagar och Midsommardagen kl. 4,30 fm., 5,05 em.

Från Stockholm till Ekholmen.

Vardagar (utom Lörd.) kl. 4,10 em.
Lördagar och Midsommarafton kl. 3,28 em.
Söndagar och Midsommardagen kl. 9,00 fm., 9,30 em.

Billighetsresor å söndagar och Midsommardagen till Stockholm.

Tur- och retur kr. 2:—, barn 1 kr.

NÄRMARE MEDDELA:

I Enköping: E. Selg. Tel. 89, 818.

I Stockholm: Trafikaktiebolaget Enas avdelningskontor: Regeringsgatan 4. tel. 11 97 31, 11 97 32, 11 07 85.

till ENA I tel. 11 84 66.

till ENA II 10 40 34.

Årets resa

Vårresa fredag 8 maj 2015

Mer än bara jazz på Västmanlands sommarscen med underhållning och uteservering under tälttak

JAZZENS MUSEUM
STRÖMSHOLM

Samlingarna i muséet utgörs av bilder, instrument, kläder, memorabilia, affischer, filmer, litteratur, auto-grafer, jazzhistoriska fakta, brev och kuriosas. I muséets arkiv har hittills ca 12 000 föremål registrerats. De utgörs av donationer och depositioner från ett stort antal jazzhistoriska vänner.

Den 28 juni 2014 invigdes Povel Ramel-rummet i Jazzens Museum. Invigningen gjordes av Povels fru Susanna.

Jazzens Museum har sedan tidigare fått förtroendet att förvalta större delen av Charlie Normans musikaliska kvarlåtenskap.

Ett särskilt Alice Babs-rum visar upp en hel del minnen från hovsångerskans omfattande karriär. Bland instrument och kuriosas kan nämnas Simon Brehms bas och cykel. Lasse Gullins och sedermera Peter Gullins piano, Östen Warnebrings barytonsax, Lasse Färnlöfs älsklingskornett och första utkast till kompositionen Sommarvals till filmen Att Angöra En Brygga.

Ett syfte med muséet är att för nuvarande och kommande generationer visa upp det drygt 100-åriga kulturarv som jazzmusiken utgör. Det skall gärna ge unga människor inspiration och kunskap och för äldre ett nostalgiskt minne från ungdomens musik och kultur. Muséet är Europas första och enda jazzmuseum.

08.30 avresa från Tallbacksvägen 2

10-12 besök Jazzens Museum, Strömsholm

12.30 lunchuppehåll i Kolbäck

15.30 besök på Hagbyholm, Västerås

ca 17.30 åter i Enköping

Pris 400:- exkl lunch.
anmälan, som är bindande, till

Rune Adelhag
tel 0171 - 41 02 70
tel 070 - 390 96 36

senast 26 april -15

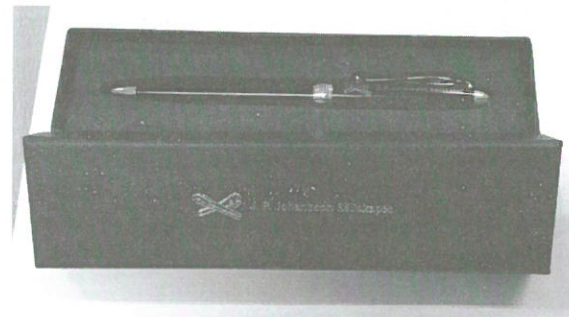

IFMETALL

Sevilla skiftnyckeln

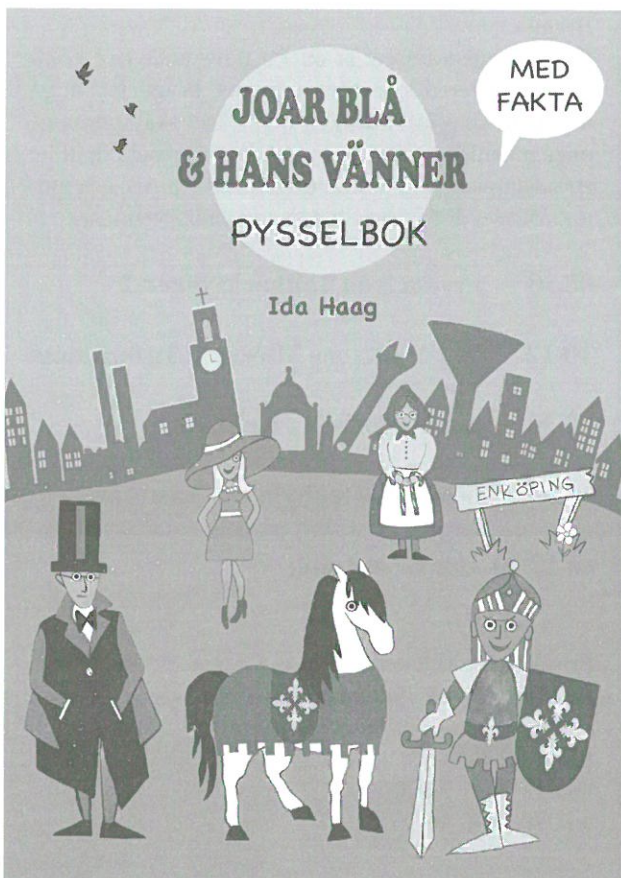
har flyttat från Fanna till Rombergarondellen

Kvalitetspennor

kan jämföras med Bahco kvalitet.
Med trevlig ask.

Pris 40:-

JOAR BLÅ & HANS VÄNNER PYSELBOK

Ida Haag

Pysselbok

med Enköpings anknýtning.
Författaren Enköpingsflickan

Ida Haag

Pris 80:-

på J. P. Muséet

Bahco goes rock'n roll – ny samarbetspartner till Sweden Rock

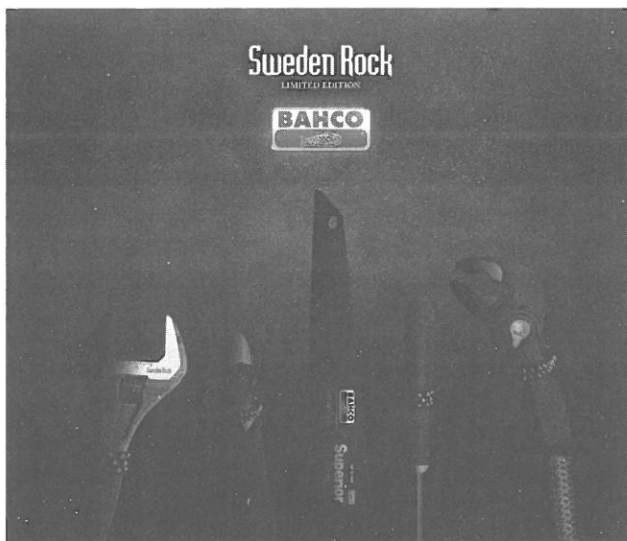
3-6 juni Sölvesborg

Bahco går in som samarbetspartner till Sweden Rock, en allians som resulterat i en specialutgåva av bolagets klassiska verktyg. Nitar och läder har tagit skiftnyckeln till en helt ny nivå och coolare skruvmejslar går helt enkelt inte att hitta. Bahco Sweden Rock Limited Edition är verktyg med attityd!

– Bahcos verktyg har alltid varit besjälade med rock'n roll. Vår specialdesignade upplaga för Sweden Rock gör att rockattityden syns även på utsidan. Nu är våra verktyg rock'n roll inifrån och ut, säger Stephan Widmark, VD Bahco Sverige.

I höstas gjorde Bahco en kundundersökning där det framkom att kunder och återförsäljare uppskattade i stort sett allt med Bahcos verktyg. Kvalitet, ergonomi, utbud, allt var bra förutom en sak – imagen. En kund skrev i en kommentar att Bahco borde vara lite mer rock'n roll.

– Det där tog vi verkligen till oss, ibland räcker det inte med att rocka på insidan, det måste synas utanpå för att du ska bli en riktigt stjärna, säger Stephan Widmark.

Kontakter togs med Sweden Rock som tände på alla cylindrar. De inledande samtalen har inte bara lett till att Bahco går in som samarbetspartner till festivalen, Bahco har också tagit fram en exklusiv och begränsad upplaga med specialdesignade verktyg.

– Genom att lägga till klassiska rockmarkörer som nitar, läder, piercings och tatueringar i den visuella identiteten, men ändå behålla en klar Bahcoprofil, skapar vi en tydlig distinktion mellan ordinarie sortiment och Sweden Rock Limited Edition, säger Stephan Widmark.

Produkterna har anpassats både i sitt visuella utförande och på förpackningarna där man arbetat med svarta och vita färger samt inslag av metall för att accentuera rockprofilen.

Sweden Rock loggan har laseretsats in i stålet och pryder bland annat den klassiska skiftnyckeln samt en skruvmejsel, såg och polygrip.

Någon byrå har inte varit inblandad i processen. Både idé och design kommer från medarbetarna på Bahcos marknads- och produktutvecklingsavdelning.

– Vi insåg att vi till mans är lite som våra verktyg, det inre avspeglas inte riktigt i det yttre. Nu har vi låtit våra inneboende rocksjäljar leva ut i produkterna och resultatet talar för sig självt, konstaterar Stephan Widmark.

På Sweden Rock är man glada över att kunna välkomna just Bahco som ny samarbetspartner till festivalen.

– Det är klassiska verktyg med kärna av stål och en historia att berätta – mer rock'n roll än så kan det knappast bli, säger Mats Natvig, VD för Sweden Rock.

Faktaruta

- Verktyg som specialdesignats för festivalen är den klassiska skiftnyckeln, skruvmejslar, griptänger samt en såg.
- Upplagan är begränsad och säljs enbart hos utvalda leverantörer.
- Ahlsell saluför samtliga verktyg i Bahcos Sweden Rock-kollektion. Såg och skiftnyckel kommer att finnas till försäljning under mars månad. Sidavbitare och polygrip kommer till butikerna i april, skruvmejslar säljs enbart under maj månad.
- Woody säljer enbart sågen i Bahcos Sweden Rock-kollektion, kommer att finnas i butikerna under mars, april och maj månad.
- Sweden Rock pågår 3 – 6 juni i Sölvesborg.

För ytterligare information:

Stephan Widmark, VD Bahco Sverige, tele: 0171-478201
Mats Natvig, VD för Sweden Rock, tele: 073-502 10 37

www.bahco.com
www.swedenrock.com

DET VAR EN GÅNG en smed som köpte en liten smedja, i en liten stad i ett litet land i norra Europa. Han förtjänade sitt levebröd genom att hjälpa bönder i trakten att hålla sina maskiner i gott skick ...

Så skulle den kunna börja, "Sagan om Bahco – från smedja till världsindustri". Berättelsen om Bahco handlar inte bara om ett företags uppgång och fall. Den handlar lika mycket om en stad i förvandling, från jordbrukssamhälle till industrisamhälle. Genom sin omfattande verksamhet lade uppfinnaren och fabrikören JP Johansson (1853-1943) grunden till en industriepok som förändrade Enköping. Möjligheterna att tjäna sitt uppehälle var inte längre enbart kopplade till jordbruket.

Vi talar här om Bahco-eran, ett stycke svensk industrihistoria. Med sin 120-åriga verksamhet har Bahco blivit ett begrepp som starkt förknippas med Enköping. Många av kommunens invånare har anknytning till denna industri och den utgör därmed en påtaglig del av kommunens själ.

Bahco-eran skapades inte av JP ensam. Bakom honom stod tusentals skickliga arbetare som omvandlade hans idéer till användbara produkter. Bakom JP stod också hans familj, makan Mathilda och barnen, som uppmuntrade honom och var ett viktigt stöd under svåra tider. Bakom JPs framgångar stod också en handfull finansiärer samt affärsmännen och PR-geniet Berndt August Hjorth, som såg till att produkterna spreds över världen och såldes. I början av 1890-talet inregistrerade Hjorth varumärkena Primus, för Frans Lindqvists patenterade fotogenkök, och Bahco, efter initialerna i sitt företagsnamn BA Hjorth & Co, för JPs verktyg och fläktar.

Nu står vi än en gång inför en brytningstid då vi går från industri- till IT- och servicesamhälle, från en i huvudsak nationell ekonomi till en global. Det är under sådana övergångstider – då dominerande institutioner och strukturer från en gången tid håller på att bryta samman – som det uppstår gläntor i historien där nya aktörer kan skapa storverk. Hur kan JP-andan och erfarenheter från Bahco-epoken inspirera dagens entreprenörer? Står vi inför en ny Entreprenörernas Epok i Enköpings kommun?

Sagan om Bahco

Författare och forskare, Håkan Wall

Pris 150:-

Cykelhörnan

Cykel, fritid, verkstad.

Box 823, 745 26 ENKÖPING
Tfn 0171-303 50, Fax 0171-303 52. Kungsgatan 4.

"BAHCO"
Elektriskt drivna
Handbormaskiner.
För lik- eller växelström.
B. A. HJORTH & Co.,
STOCKHOLM.

*BAHCO: Nr 616, 500 W, 1.000 varv pr minut.
Borren såg upp till 14 mm.
BEHÅR SPECIALKATALOG.

Ejett. utgivning av J. P. Johansson
"Sällskapet"

En BAHCO-annons ur en veckor-
tidning 1937. Har Ni inte den
tidigare, så har jag bidragit med
något till Eri Bahcoföretaget.
Gustav Larsson Västerleden

Björks BUSS

VÄSTERÅS · HALLSTAHAMMAR · ENKÖPING · BÅLSTA

www.bjorksbuss.se

021 - 15 75 50

info@bjorksbuss.se

GRANZOW

TRYCKLUFTSTEKNIK

Komprimering · Filtrering · Torkning · Styrning · Service · Energoptimering

Granzow AB
Malmagatan 3
745 37 Enköping
Tel 0171-478 000
Fax 0171-392 70
www.granzow.se

ELBYRÅN

Thorsell & Son
TELEFON 301 78, 323 94

- Installationer
- Reparationer
- Armaturer
- Kostnadskalkyler

VI SÄLJER Cylinda PHILIPS

Kungsgatan 16-18, 745 31 Enköping

ANLITA FACKMANNEN!

- Byggmålning
- Rep. målning
- Tapetsering

NORDH'S MÅLERI

Etablerad 1956

Tel 070 264 48 90
Skälby, 745 95 ENKÖPING

Tel 0171 - 47 90 75

ERS

Vulcanusvägen 23, 749 42 Enköping
Svarvar Fräser Borrar
Filar Slipar Svetsar
Bengt och Georg
Tel. 0171-341 46 Fax. 0171-278 99

BERGO TOOLS AB

BERGO TOOLS bär en mer än 100-årig tradition vidare genom att fortsätta tillverka och marknadsföra de välkända och uppskattade Bahcoknivarna. Målsättningen är att genom hög leveransservicegrad samt lyhördhet för marknadens förändringar och behov, ge den bästa servicen. Knivarna med det välkända hajmärket, står för tradition och nytänkande.

BERGO TOOLS AB, Box 169, 745 23 Enköping.
Besök: Ulunda Industriområde
☎ 0171 34460. Fax 0171 34470. Mobil 070 6300768
info@bergotools.se www.bergotools.se

Håller det här verktyget livet ut?

Det beror på det här verktyget.

1. Du kommer att lättare i taget från. Kollar nu är smidare och mer vinklade.
2. Aggressiva ändar - smitt ktinget in och stora bågare ut - vinklade inåt ger bättre grepp.
3. Hållningen väger mindre. Trösklar är starkare.
4. Käftgrip är minst 20% större du kan greppastarter.
5. Lång grepp ger bättre hävstång du slipper ta i så mycket.
6. Ingen klämrisik.
7. Mjuk varm yta med hög friktion på stark och stabil kärna.
8. Stora effektiv arbetsinrikt. Vaj drag på mutter mörker är ett bra hjälp.
9. Tänger stygtpunkter ligger närmare din hand, beaktningen på handleden minskar.
10. Bara runda för mr. Ingen risk för snarben mot punktblåsar.

Kungälv Verktyg 0171 762 20 och kontakt din informasjonskontroll om ergonomiska verktyg.

ENKÖPINGS BILDEMONTERING

Auktoriserad BILSKROT
Lösar in och hämtar
SKROTBILAR

Säljer

BEG BILDELAR BEG DÄCK

Öppettider: Måndag-fredag 8.00 - 17.00

Lördag 9.00 - 13.00

Stenvretsgatan 6, 749 40 Enköping

Tel: 0171-20666 · Fax: 0171 - 212 68

Sparbanken i Enköping

Ovanligt goda möten sedan 1835

www.sparbankenenkoping.se • Telefon 0171-853 00

Telefonbanken 0171-854 54

Triplex-lampan

Kolla om du har en lampa av JP Johansson, antingen i bruk eller i något förråd hemma eller på jobbet. JP kallade sina lampor för *Triplex-pendlar*: "Triplex" för att lamporna var led- och böjbara på tre ställen och "pendel" för att de balanserade och själva höll jämvikten. ASEA blev generalagent för lamporna som såldes i hundratusentals exemplar mellan åren 1920-1958, också till utlandet. Med sina geniala belysningar blev JP "konsult" i belysningsfrågor och reste runt och propagerade för "ljuskultur" på arbetsplatserna. Idag är JPs lampor en designklassiker som betingar höga priser på auktioner och loppmarknader.

1916 sålde Johan Petter Johansson sina drygt 300 aktier i *AB Enköpings Verkstäder* i Fanna och hamnområdet till B A Hjorth för 300 000 kronor, ca 10,5 miljoner kr i dagens penningvärde. En anledning till beslutet att sälja kan ha varit hustrun Matildas död två år tidigare. Hon dog den 1 april 1914, endast 57 år gammal.

Enköpingsverkstäderna ombildades till ett dotterbolag under försäljningsfirman *AB BA Hjorth & Co* i Stockholm. Hjorth blev VD för koncernen, som hade en aktiestocken värd 1,4 miljoner kronor, ca 50 miljoner kr i idag. JPs son, *Hannes Brynge*, blev chef för dotterbolaget i Enköping.

Vad ska JP göra nu?

Vid 62 års ålder lämnade JP alltså ledningen för sina verkstäder för att, får man förmoda, slå sig till ro efter ett i högsta grad arbetsfyllt och verksamt liv. Men vad gör han?

Mitt under brinnande världskrig i början av 1916 reste JP till USA för att under tre

månader hälsa på sin 86-åriga mor, som 1883 emigrerat med man och sex barn till Minnesota, bara JP stannade i Sverige. JPs far hade dött redan 1904 och modern dog 1922.

Väl hemma igen återupptog JP på heltid sin verksamhet som uppfinnare och nykonstruktör. Vid sidan av detta ägnade han sig åt socialt arbete, dels genom sina politiska uppdrag i kommunen men också genom Odd Fellow.

Halvt sekel som uppfinnare

JP var aktiv som uppfinnare under 47 år. Första patentet, en smörjkopp, fick han 1883 då han arbetade för Munktells Mekaniska Verkstad AB i Eskilstuna. Sista patentet, en lampställare till Triplexpendeln, beviljades 1940.

1891 blev JP invald i *Svenska Uppfinnareföreningen* och höll då föredrag om sin klövernötningsmaskin. "Johansson med tången" blev en av föreningens äldsta och populäraste medlemmar och till kollegornas förtjusning demonstrerade han ofta sina uppfinningar på föreningens möten. I genomsnitt tog JP drygt två patent per

Några av JP:s mest kända uppfinningar

- 1883** smörjkopp (första uppfinningen, ingick i Munktells patent)
- 1887** konstruktion av ett tröskverk
- 1888** rörtången "Stålhanden", en ställbar mutteråtdragare med rörlig käft
- 1890** klövernötningsmaskin, ett jordbruksredskap som rensar klöver
- 1891** skiftnyckeln, en utveckling av den ställbara skruvnyckeln med två rörliga käftar. Skiftnyckeln tilläggspatenterades 1892 då den ena av käftarna gjordes fast.
- 1895** den ställbara mekaniska fjäderhammaren "Vulcanus"
- 1917** pendelarmaturen Triplex
- 1923** piprensare (tillsammans med PG Salwén)
- 1935** dörrlåset Trix
- 1940** en lampställare till Triplex-pendeln (JPs sista uppfinning)

år. Sammanlagt har han 118 uppfinningar registrerade på patentverket; allt från tröskverk till sockertänger. Sin sista uppfinning lämnade han in 1940 när han var 86 år gammal.

Störst på skiftnycklar

Skiftnyckeln blev JPs största "hit" och också den uppfinning som han mest förknippas med. 1976 hade Bahco i Enköping tillverkat 50 miljoner skiftnycklar och 100 miljoner passerades den 2 juni 1998. När Bahco slutade tillverka skiftnycklar i Enköping den 26 juni 2007 hade där sammanlagt tillverkats 116 840 240 skiftnycklar av olika storlekar. Årligen tillverkas idag cirka 40 miljoner skiftnycklar världen över, de flesta i Kina och samtliga av den modell som JP konstruerade.

Populära vridbara arbetslampa

För att göra bra jobb i verkstan måste arbetarna ha en god arbetsbelysning. JP insåg att det är en fördel om belysningen är *reglerbar* så att den hela tiden kan riktas mot det aktuella arbetsmomentet. I Fannalunds källare experimenterade han länge med olika tekniska lösningar, så att belysningen lätt och bekvämt kunde vinklas och vridas åt olika håll.

När JP kom tillbaka från USA på hösten 1916 slutförde han arbetet med sin riktbara lampa och lämnade in en patentansökan. Den 18 april 1917 beviljades hans patent på "*pendel-ljuset Triplex*" – arbetslampan som kom att bli prototyp för de moderna arbetslampor vi idag ser överallt på arbetsplatser och i hem.

Triplex-fabriken

1919 var uppfinningen färdig för exploatering och JP byggde en *Triplexfabrik* i Fanna, som kom i bruk året efter. Under de första åren hade fabriken drygt ett tiotal anställda.

För att möta olika behov i olika arbetslokaler som kontor, laboratorier, sjukhus och fabriker, konstruerade JP under årens lopp *Triplexpendlar* av olika modeller: lampor som kunde skruvas fast i maskinen, på arbetsbänken, i väggen eller i taket,

Vinterbild på Triplexfabriken - sedd från Fannalund

och lampor som kunde dras ut och nå olika långt. Lamporna hade skärmar i papp eller metall. Lamphållaren var i bakelit, men mot en extra kostnad kunde man få den i mässing

1919 konstruerade JP *Triplex rullpendel* som hade en utdragbar arm som kunde bli upp till 3½ meter lång. Den kostade 61:25 kr (motsvarar 1 500 kr i dagens penningvärde) och blev vanlig på tandläkarmottagningar och i arkitektkontor. Samma år konstruerades *Triplex konsolpendel*. 1944 kom *Triplex "Lillpendeln"*, som var ett nättare alternativ till de äldre lamporna och som blev mycket populär bland sekreterare på kontor.

Med sin unika möjlighet till riktad belysning som förbättrade arbetsförhållandena i verkstäder, sjukhus och på kontor blev *Triplexlampan* snabbt populär och såldes i hundratusentals exemplar.

Triplex-fabrikens personal vid slutet av 1920-talet. I fabriken tillverkades också en del andra JP-produkter, till exempel dörrknäppen 3 Ex, dörrlåset Trix, eldgafflar, piprensare och sockertänger.

1935 ombildades rörelsen till aktiebolag. Verkställande direktör blev JPs son *Hannes Brynge*, men det mesta ledningsarbetet sköttes av företagets verkställande Gotthard Johansson.

... och slutet på 1930-talet.

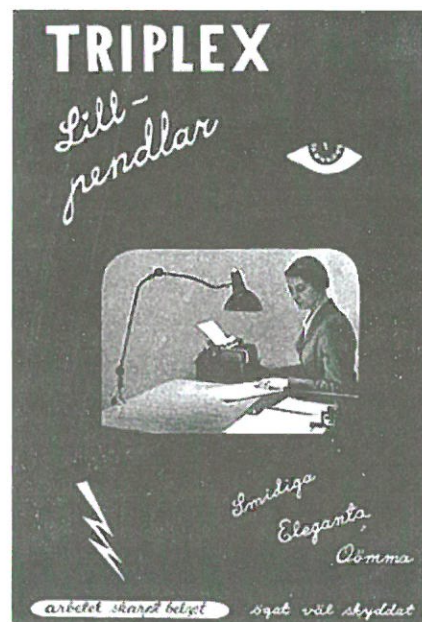
Stående från vänster: Elis Johansson, Ivan Karlsson, okänd, Lennart Pettersson, Albert Karlsson, Eriksson, Evert Gustavsson, Bengt Björkman. Pettersson, Willy Gustavsson, Helmer "Oklas" Olsson, okänd.

Sittande från vänster: Einar Bengtsson, Helge Björkman, Tyko Borén, Bo Ohlsson, Elsy Björkman, Judit Brynge, JP Johansson, Hannes Brynge, Gotthard Johansson, Tore Hagström och Birger Karlsson.

JP Johansson går ur tiden

De sista åren led JP av hjärtsvaghet och var periodvis sängliggande. Dessemellan var han vital och gick som vanligt med liv och lust upp i sitt arbete i Triplexfabriken.

Den 17 augusti 1943 föll JP så illa i sitt sovrum att han bröt lår- benshalsen. I stället för att ringa efter en läkare kallade JP på sin verkställande, Gotthard Johansson, som han uppmanade att göra en konstruktion för att stadga benet. När detta inte lyckades togs JP till Enköpings sjukstuga där

1944 konstruerade JP Triplex "Lillpendeln", som var en nättare variant av de äldre lamporna för

På Gunnar Asplunds arkitektkontor i Stockholm lyste många Triplexlamp-or över de anställda när de ritade Stockholms Stadsbibliotek och planerade inför funktisutställningen 1930.

han blev sängliggande, fick lunginflammation och avled onsdagen den 25 augusti, 8 dagar efter lårbensbrottet och bara några månader före sin 90-årsdag den 12 december.

Begravningsceremonin ägde rum tisdagen den 31 augusti klockan tre på eftermiddagen i Vårfrukyrkan i Enköping. Kyrko-herde Gustaf Lindblad höll griftetalet och förrätade jordfästningen. JP Johanssons gravvård ligger vid Vårfrukyrkan på åsen i Enköping.

"Enköpings industrier har mist sin nestor och Enköpings stad en av sina mest bemärkta män. Hans liv är en vacker skildring av hur en enkel man ur ledet med en sann uppfinnarbegåvning och brinnande hängivenhet för sitt yrke steg för steg arbetade sig fram till en plats, där han får mångfaldiga tillfällen att i samklang med sin inre ideella grundsyn verka till sina medmänniskors bästa."

EP augusti 1943

Sista bilden av JP är tagen på villa Fannalunds altan när Judits dotter Birgit fyllde 10 år den 17 augusti 1941. Från vänster Birgit, systern Barbro och Liisa Collan, familjens krigsbarn från Finland. På dagen två år senare var det Birgit som fann JP när han fallit omkull på sitt rum och brutit lårbenshalsen.

Triplexfabriken läggs ned, men ...

Under 1950-talet arbetade ett 20-tal anställda vid Triplexfabriken och tillverkningsvärdet uppgick årligen runt ca 300 000 kronor (5,3 miljoner kronor idag). Företagets disponent var Gustaf Karell, som var gift med JPs dotterdotter och första barnbarn, Inger Karell. Triplexfabriken lades ned 1958 och företaget såldes året efter till Fanna

Riddare av Vasaorden

JP var vital för sin ålder. Han var 67 år när han startade Triplexfabriken och 86 år när han lämnade in sin sista patentansökan.

Tack vare sina många patent och många år som uppfinnare och industriman fick JP mycket uppmärksamhet och stor uppskattning. På landshövding Hammarskjölds rekommendation utnämndes han 1927 av kung-en till *Riddare av Kungliga Vasaorden, första klassen*. När han tog emot orden lär han ha sagt följande, enligt Erik Besander, en nära samtida medarbetare som var anställd på Enköpings Verkstäder i 50 år mellan 1914-1964:

"Ingen kan ha det bättre än jag. En bra verkmästare (Gotthard Johansson) som sköter fabriken (Triplexfabriken) och en dotter (Judith), som sköter affärena, och jag får syssla med det som mest intresserar mig. Inte har jag några pengar, men jag avundas inte dem som har det, för de har mest bekymmer".

Verkstads AB. Därmed upphörde tillverkningen av JPs Triplexlampor. Verkstaden stod tom några år och revs 1964. Där skulle berättelsen om de geniala enköpingslamporna ha slutat, om inte ...

Triplexlampan lever vidare

... ingenjören Robert Kullenberg i Ängelholm upplevde att det var mycket svårt att få tag på en Triplexlampa i bevarat gott skick – och den var dessutom mycket dyr. På andrahandsmarknaden såldes Triplexlampor för allt från 1 000 till 20 000 kronor. På auktioner och loppmarknader hade lampan blivit en designklassiker och ett hett eftertraktat inredningsföremål.

Kullenberg och ett par entusiastiska kollegor på ingenjörbyrå *Mackapär AB i Ängelholm* lade ned ett par års arbete på att spåra upp och återskapa ritningar till Triplexlampor, köpa deras upphovsrättigheter samt få lampan S- och CE-märkt. För att få tillstånd av JPs efterlevande släkt att tillverka lampan fick Makapär lova att inte ändra den ursprungliga designen och att förse varje lampa med en text som anger att den är en uppfinning av JP Johansson. 2010 startade *Mackapär* sin nytillverkning av JPs originallampor. Bakom satsningen stod alltså inget stort möbelföretag utan det blev en liten ingenjörbyrå, som gav Triplexlampan ett nytt liv, nu under namnet *Triplex Lamp* och mer anpassade för hemmiljöer än för industrilokaler. Mackapär började med att tillverka två nummerade serier om 50 svarta och 50 vita Triplexlampor i olika modeller av golv-, bords-, vägg- eller taklampor. Men tyvärr upphörde tillverkningen hösten 2013. JP hade nog aldrig kunnat drömma om att hans "Triplexpendel" skulle röna en sådan framgång och till och med avbildas, kommenteras och hyllas i 2000-talets designmagasin.

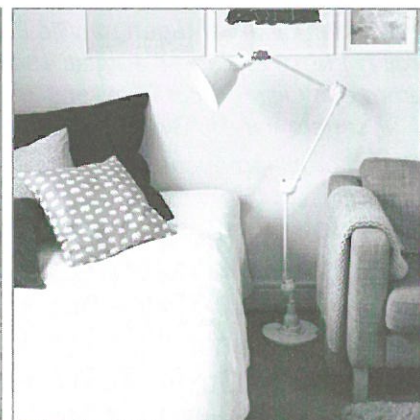
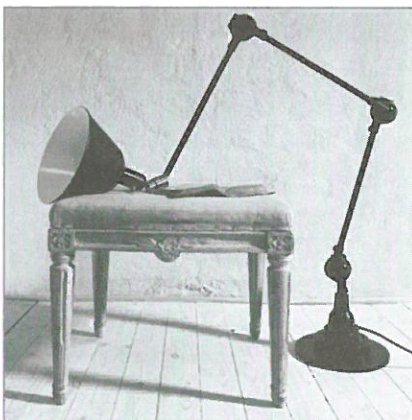
Anställda vid Triplexfabriken

År	män	kvinnor	totalt
1920	12	0	12
1925	12	0	12
1930	11	1	12
1935	15	1	16
1940	19	2	21
1945	17	2	19
1950	17	2	19
1955	17	2	19
1958	17	2	19

Den här Triplexlampan i bordsmodell såldes på Bukowskis auktionskammare i juni 2012 för 5 000 kronor. Under 2014 sålde Bukowskis sammanlagt 40 Triplexlampor till ett genomsnittspris av 4 751 kronor. Den billigaste kostade 446 och den dyraste 12 200 kronor.

Håkan Wall

Under åren 2010-13 tillverkade Mackapär svarta och vita Triplexlampor i olika modeller att ställa på golv eller bord eller fästa på väggen eller i taket.

Premiär för filmen om J.P.

Trio. På söndagen hade filmen "Världens bästa Johan Petter" premiär. Till vänster ser vi Charles Ristholm som spelat J.P. Johansson i filmen. Foto: Magnus Eriksson

Nu har den haft premiär – filmen om Enköpings store son J.P. Johansson.

På söndagen var det premiärvisning av filmen "Världens bästa Johan Petter".

Platsen för premiärvisningen av filmen var J.P. Johansson-museet vid Bahcos gamla industriområde på Tallbacksvägen i Fanna.

– Det kändes ganska självklart att vara där. I de här lokalerna har J.P. Johansson själv rört sig en gång i tiden, säger Leif Malm som gjort filmen om J.P. Johansson.

För den som inte vet så är Johan Petter Johansson – i folkmun kallad J.P. Johansson – Enköpingsbon som uppfann rörtången och skiftnyckeln samt ligger bakom ytterligare 116 uppfinningar.

Här berättar Leif Malm om filmen för publiken. Foto: Magnus Eriksson

Många

Det var ett mindre antal människor som hade sökt sig J.P. Johansson-museet för att se filmen.

– Det här är en film där man lär känna personen J.P. Johansson på ett bra sätt, säger Curt Eriksson, ordförande i J.P. Johansson Sällskapet och fortsätter:

– Samarbetet med Leif Malm har också fungerat bra och han har lyssnat när vi haft synpunkter och velat göra justeringar i filmen.

Det är en spelfilm som Leif Malm gjort där Charles Ristholm spelar J.P. Johansson medan Anette Kastberg spelar hans äldsta dotter Tyra. Det mesta av filmmandet har Nils Carlsson svarat för.

J. P:s liv

Filmerna har lagt fokus på personen J.P. Johansson och hans liv i Enköping.

– Jag har försökt att skildra hans liv från det att han kom till staden 1886 till det att han dog 1943 i sviterna av ett brott på lårbenshalsen, förklarar Leif Malm.

Varför har du gjort den här filmen?

– Jag tycker J.P. Johansson har kommit lite i skymundan av två andra Enköpingsprofiler – Jan Friddegård och doktor Westerlund. Jag vill inte på något sätt förringa dem och deras insatser, men J.P. har spelat en viktig roll i skapandet av det industriella Enköping.

Leif Malm.

Foto: Magnus Eriksson

Industriell grund

J.P:s uppfinningar av rörtången och skiftnyckeln lade grunden till det som sedan blev storindustrin Bahco Verktyg.

Medan de uppfinningar J.P. gjorde på ventilationens område lade grunden till det som sedan blev Bahco Ventilation.

Leif Malm berättar också att han har långtgående planer på att ställa upp och tävla med filmen i filmfestivalerna i Uppsala och Stockholm.

– Eventuellt finns också ett intresse från Sveriges Television att visa filmen, säger han.

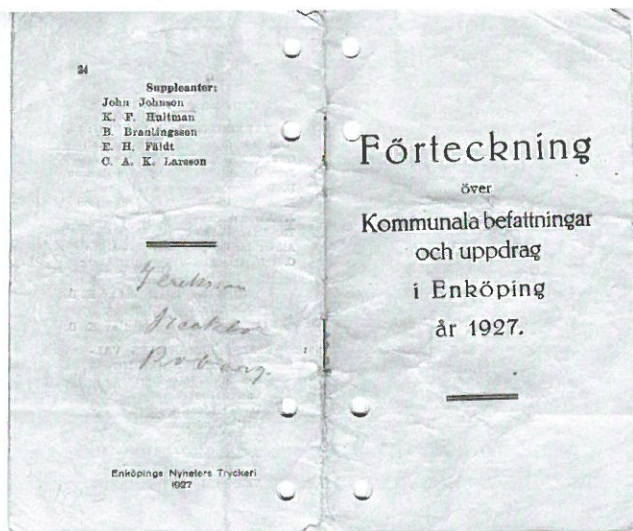
Kjell Sjöberg

Film

Världens bästa Johan Petter. Visas vid specialla tillfällen.
Minst 10 personer, speltid 33 minuter.

J. P:s sociala engagemang i Enköping

Häftet finns att bese på vårt museum Tallbacksvägen 2.

Året är 1927. 70 år gammal, J. P. Johanssons kommunala uppdrag i Enköping:

Stadsfullmäktige 1927-1930

Fattigvårdsstyrelsen Ord ledamot 1927-1930

Folkskolestyrelsen

Ord. ledamot valda av kyrkostämman. 1925-1928

Suppleanter valda av kyrkostämman

Ordförande J. P. Johansson

Styrelsen för Tekniska Afton skolan

Ord ledamöte J. P. Johansson 1927-1930

Ordförande J. P. Johansson

Stadsfullmäktige inventeringsmän vid årsskiftet 1926-1927

Taxeringsnämnden 1927 Suppleant

9 st uppdrag av J. P. Johansson